

Grundlovsdag: Motorhistorisk Køredag, Vest.

Af: Poul Graakjær

Mødestedet var Troldbjergvej 13, 7451 Sunds hvor vi skulle besøge Børge Frode Jensen.

Da dagen sluttede, havde vi haft en rigtig god og hyggelig dag, hvor vi havde set Børges mange samlinger og været på en køretur rund i området med Børge som en god fortæller om den midtjyske egn.

Vi startede med at gå rundt og se på bilerne som både er person og last biler, gamle købmandsforretninger, samling af gamle radioer og gram-mofoner, dagligstue fra 40-50erne, Børges første værksted fra hans læretid. Under rundgangen blev der spillet musik fra gamle 60'er plader.

I en af de to gamle købmandsbutikker

I de gamle købmandsforretninger, som er fra den tid hvor enhver by havde mange købmandsforretninger, var der mange af de gamle kendte varemærker, som fik tankerne tilbage til da man selv blev sendt til købmanden for at hente varer og få det skrevet i købmandsbogen.

Udsnit af bilerne

Mætte af de mange indtryk var der tid for at finde madpakkerne frem og sammen hygge os under spisningen. Børge fortalte meget inspirerende om det vi senere skulle ud se under køreturen.

Inden køreturen startede var vi over og se nogle af lastbilerne. En Mercedes 311 fra 1956 var netop blevet godkendt til kørsel med studenter og var flot indrettet til dette.

Volvo NB86 fra 1969. En kølebil udstyret med en Gram køleanlæg drevet af en benzinmotor og dem findes der ikke mange af i Danmark.

Volvo FH 12 fra 1994 en trækker der havde kørt 2 millioner kilometer med samme motor.

Studenterlastbilen

Denne lastbil havde kørt til England og var blevet kørt af en Engelsk chauffør der havde været 18 år i firmaet. Når man så lastbilen er det utroligt at den har kørt så mange kilometer og der var så at sige ingen skrammer eller ridser.

Studenter årgang ??????

Køreturen gik først til:

Flygtningekirkegården i Grove

Ved Anden Verdenskrigs afslutning indrettede man i alt tre flygtningelejre ved Karup flyveplads: Gedhuslejren, Grovelejren og Pilhuslejren.

Flygtningene kom især fra de østtyske områder, hvor civilbefolkningen flygtede bort fra de fremrykkende russiske hære. Efter krigens ophør var der 238.000 tyske flygtninge i Danmark, og med tiden blev mere end 20.000 flygtninge placeret i de tre lejre.

Lejrene blev stærkt bevoftet for at begrænse samkvem mellem de tyske flygtninge og den lokale danske befolkning. I 1949 blev de sidste flygtninge sendt til Vesttyskland, og lejrene blev nedlagt. Sporene efter lej-

rene findes ikke mere, kun kirkegården vidner om de barske betingelser.

Nord for Grove Kirke findes de tyske flygtningegrave fra Anden Verdenskrig og de følgende år. 1119 flygtninge og 175 tyske soldater ligger begravet her.

Grove flygtningekirkegård

Gravstederne markeres af stenkors. For hvert kors er der fire begravede personer. Gravstederne er stemningsfuldt beplantet med lyng fra Lüneburger Heide. Mange af de gravsatte er spædbørn og ældre, hvilket vidner om de elendige sundhedsmæssige og sociale forhold i de tætpakkede flygtningelejre.

Ved Gedhus (Kølvrå) er der en tilsvarende flygtningegravplads med 1333 gravsatte flygtninge og soldater. Flygtningegravene står i dag under beskyttelse af "Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge", der betaler alt vedligehold og pasning af pladserne.

De mange gravsten

Kongenshus Mindepark

Herefter fulgte vi den offentlige vej tværs gennem arealet ved Karup Flyveplads for at køre op til bagindgangen til Kongenshus Mindepark hvor vi stoppede op ved Naturcafeen ved Mindelund, hvor den medbragte kaffe blev nydt i den flotte natur.

Kaffen nydes

Kæmpeploven

Her kunne vi også se et eksemplar af Hedeselskabet's kæmpeplove, der bruges til at brække det hårde lag af den udpinte hedejord.

Mindeparkens historie

Opdyrkningen af de jyske heder startede i 1754 her ved Kongenshus. Det var den mecklenburgske officer Ludvig von Kahlen, der satte den første plov i heden. Kong Frederik V støttede von Kahlen i bygningen af et hus, som derfor blev opkaldt efter kongen. Opdyrkningen gik ikke godt, og inden von Kahlen opgav i 1966 måtte han have væbnet nattevagt for at hindre folkene i at flygte.

Efter von Kahlens tid var der en stille periode om Kongenshus. Men i 1913 købte den rige købmand Hans Dall 1.300 hektar på Kongenshus. Han startede en renpark, hvor renerne blev passet af en ægte lapfamilie. I de næste ti år var Kongenshus Hede en meget besøgt turistattraktion. Renparken måtte lukke, da dyrene blev ramt af sygdom.

Kongenshus Hede blev fredet i 1943. Samtidigt med fredningen blev den selvejende institution "Kongenshus Mindepark for Hedens Opdyrker" stiftet, og 1.200 hektar blev købt op. I 1953 blev den indviet. Hedens pionerer og de seje hedebonder er i dag mindet i en monumental Mindedal og mødeplads, hvor der er rejst over 300 mindesten.

Hans Dahl opførte i 1913 den bygning, der i dag udgør Kongenshus

Hotel. Over hoveddøren ses stadig indskriften: "Hans Dalls Renpark"

Her sluttede vi vores dag ved først at se det museum der ligger i forbindelse med hotellet og derefter med en lille forfriskning foran hotellet.

Der kan læses mere under: www.kongenshus.dk

En forfriskning nydes

Deltagernes biler

Desværre var vi ikke så mange, men os der var der havde haft en helt utrolig god oplevelse hvor Børge

med gode fortællinger havde lært os noget om Danmark, som vi ikke var bekendt med.

Kartoffeltyskere

I 1758 havde kongen fået held til at skaffe omkring 1.000 bønder fra vinegnene omkring Rhinen og Mainz hertil for at opdyrke jorden. Men da de så den usle hede, drog mange hjem igen.

En del blev dog, og de fik mange steder ved hårdt slid brækket den hårde al-jord op og gjort den anvendelig til dyrkning. En af tyskernes kolonier lå ved Grønhøj tæt ved Kongenshus.

I modsætning til hvad de fleste tror, kaldes de tyske kolonister ikke for "kartoffeltyskere" på grund af at det var dem der indførte kartoffelen til Danmark - kartoffelen var allerede kendt i Danmark da kolonisterne ankom til landet, og havde været dyrket i Fredericia siden 1720.

Betegnelsen skyldes at de på grund af det magre udbytte af korndyrkningen, slog sig på kartoffeldyrkning der gav et bedre udbytte. Senere fandt kolonisterne ud af, at de kunne sælges og tog dem med til torvet i Viborg.

Kartoffelen faldt i borgernes smag og det er derfor nærliggende, at de gav kolonisterne navn efter kartoffelen og kaldte dem "Kartoffeltyskere".

Mange af deres efterkommere med kendte navne som Bitsch, Dürr, Lajer, Philbert og Würtz bor stadig på egnen. Helt indtil 1872 blev der prædikeret på tysk i Frederiks Kirke. Der kan læses mere under: www.henrikfrank.dk/frank/kartoffeltysker.htm

Tusind tak til Børge og Bente for en dejlig eftermiddag og en vel tilrettelagt køretur.

**